

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการสรุปผลการวิจัย โดยกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษางานที่ปฏิบัติจริงและงานที่ควรปฏิบัติของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา ๘
2. เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุของปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา ๘

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากร 2 กลุ่ม คือ กรรมการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 5,422 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 29,256 คน

กลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับทอแบบสอบถาม กำหนดขนาดความเอนท์ของ Krejcie และ Morgan ได้กรรมการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 360 คน และครูผู้สอน 405 คน วิธีหากกลุ่มตัวอย่างให้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้นทอนกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ทอแบบสอบถาม ได้กรรมการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 56 คน และครูผู้สอน 63 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง และแนวการวิเคราะห์เอกสาร

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ
- ตอนที่ 2 งานที่ปฏิบัติจริงและงานที่ควรปฏิบัติของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าและคำถามปลายเปิด
- ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าและคำถามปลายเปิด

แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้รับการสัมภาษณ์
- ตอนที่ 2 งานที่ปฏิบัติจริงและงานที่ควรปฏิบัติ ปัญหา สาเหตุของปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

แนวการวิเคราะห์เอกสาร ใช้วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บันทึกการประชุมของกลุ่มโรงเรียน รายงานการประชุมคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน รายงานการประชุมครูภายในกลุ่มโรงเรียน และรายงานผลการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลที่เป็นแบบสอบถามใช้วิธีส่งทางไปรษณีย์ไปยังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพื่อแจกให้แก่กลุ่มตัวอย่างประชากร แล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 765 ชุด เป็นแบบสอบถามสำหรับ

กรรมการกลุ่มโรงเรียน 365 ชุด สำหรับครูผู้สอน 405 ชุด ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืน 610 ชุด คิดเป็นร้อยละ 79.74 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

2. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยไปสัมภาษณ์กรรมการกลุ่มโรงเรียน 56 คน ครูผู้สอน 63 คน รวม 119 คน จากจำนวน 7 กลุ่มโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรรมการกลุ่มโรงเรียนเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ครูผู้สอนเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31 - 40 ปี กรรมการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไปแก่ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีอายุราชการอยู่ในช่วง 6 - 10 ปี วุฒิต่างการศึกษาของกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 2

2.1 งานที่ปฏิบัติจริงของกลุ่มโรงเรียน

2.1.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มโรงเรียน

ปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในระดัมน้อย เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดัมน้อย ยกเว้นเรื่อง การกำหนดนโยบายและเป้าหมาย การบริหารกลุ่มโรงเรียนเพื่อเป็นแนวปฏิบัติ การจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาของกลุ่มโรงเรียน และการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งเห็น

ว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

เมื่อแยกพิจารณารายกลุ่ม ทั้งสองกลุ่มเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนปฏิบัติกิจการวิชาการอยู่ในระดับน้อย เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่ ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย เรื่องที่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาของกลุ่มโรงเรียน และการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มโรงเรียน เรื่องที่กรรมการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ครูผู้สอนเห็นว่าปฏิบัติในน้อย ได้แก่ การกำหนดนโยบายและเป้าหมายการบริหารกลุ่มโรงเรียนเพื่อเป็นแนวปฏิบัติ และการชี้แจงให้กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนเข้าใจนโยบายและแผนงานของกลุ่มโรงเรียน

2.1.2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มโรงเรียนปฏิบัติกิจการบุคลากรอยู่ในระดับน้อย เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นเรื่อง การจัดประชุมคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนตามกำหนดการจัดประชุมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

เมื่อแยกพิจารณารายกลุ่มและรายข้อ ทั้งสองกลุ่มเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนปฏิบัติกิจการบุคลากรอยู่ในระดับน้อย เรื่องที่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การ จัดประชุมคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนตามกำหนดการจัดประชุมอย่างสม่ำเสมอ

2.1.3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มโรงเรียนปฏิบัติกิจการนักเรียนอยู่ในระดับน้อย เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นเรื่อง การส่งเสริมการกีฬาอย่างกว้างขวาง เช่น การจัดชุมนุมกีฬาประเภทต่าง ๆ การแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่ม ระหว่างกลุ่มโรงเรียนและกีฬาประจำปีของจังหวัด การสนับสนุนการจัดกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เช่น กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม การชุมนุมลูกเสือหรือยุวกาชาด และ การประสานงานกับเจ้าหน้าที่อนามัยชุมชนเพื่อ งานค้ำนอนามัยของโรงเรียน ซึ่งเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

เมื่อแยกพิจารณารายกลุ่ม ทั้งสองกลุ่มเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนปฏิบัติงานกิจการนักเรียนอยู่ในระดับน้อย เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย เรื่องที่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การส่งเสริมการกีฬาอย่างกว้างขวาง เช่น การจัดชุมนุมกีฬาประเภทต่าง ๆ การแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน ระหว่างกลุ่มโรงเรียนและกีฬาประจำปีของจังหวัด การสนับสนุนการจัดกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เช่น กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม การชุมนุมลูกเสือหรือยุวกาชาด และการประสานงานกับเจ้าหน้าที่อนามัยชุมชนเพื่องานค่านอนามัยของโรงเรียน

2.1.4 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนปฏิบัติงานอาคารสถานที่อยู่ในระดับน้อย ทั้งเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม พิจารณาเป็นรายข้อ และรายกลุ่ม

2.1.5 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนปฏิบัติงานธุรการและการเงินอยู่ในระดับน้อย ทั้งเมื่อแยกพิจารณาโดยส่วนรวม พิจารณาเป็นรายข้อและรายกลุ่ม

2.1.6 ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มโรงเรียนปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับน้อย เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นเรื่องส่งเสริมให้โรงเรียนร่วมกิจกรรมของชุมชน ซึ่งเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

เมื่อแยกพิจารณารายกลุ่ม ทั้งสองกลุ่มเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับน้อย เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ส่วนเรื่องที่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การส่งเสริมให้โรงเรียนร่วมกิจกรรมของชุมชน

2.2 งานที่ควรปฏิบัติของกลุ่มโรงเรียน

2.2.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าควรปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้นเรื่อง การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งเห็นว่าควรปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อแยกพิจารณารายกลุ่ม ทั้งสองกลุ่มเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าควรปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรื่องที่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่าควรปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มโรงเรียน เรื่องที่กรรมการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่าควรปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดแก่ครูผู้สอนเห็นว่าควรปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การชี้แจงให้กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนเข้าใจนโยบายและแผนงานของกลุ่มโรงเรียน และการจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาของกลุ่มโรงเรียน เรื่องที่ครูผู้สอนเห็นว่าควรปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดแก่กรรมการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่าควรปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การส่งเสริมให้ทุกโรงเรียนในกลุ่มจัดและปรับปรุงห้องสมุด

2.2.2 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรปฏิบัติงานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการและการเงิน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมาก ทั้งเมื่อพิจารณาโดยรวม พิจารณาเป็นรายข้อและรายกลุ่ม

ตอนที่ 3 ปัญหาในการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียน

3.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่างานวิชาการมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยและเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่ามีปัญหา

อยู่ในระดับน้อย ยกเว้นเรื่อง ขาดงบประมาณในการดำเนินงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนซึ่งเห็นว่ามีความอยู่ในระดับมาก

เมื่อแยกพิจารณารายการกลุ่มและรายชื่อส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่ามีความอยู่ในระดับน้อย เรื่องที่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่ามีความอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ขาดงบประมาณในการดำเนินงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียน

3.2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่างานบุคลากรมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยและเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายชื่อ ปรากฏว่าส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่ามีความอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นเรื่องขาดงบประมาณในการดำเนินงานด้านพัฒนาบุคลากรภายในกลุ่ม ซึ่งเห็นว่ามีความอยู่ในระดับมาก

เมื่อแยกพิจารณารายการกลุ่ม ทั้งสองกลุ่มเห็นว่ามีความอยู่ในระดับน้อย เรื่องที่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่ามีความอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ขาดงบประมาณในการดำเนินงานด้านพัฒนาบุคลากรภายในกลุ่ม เรื่องที่กรรมการกลุ่มโรงเรียนเห็นว่ามีความอยู่ในระดับมากแต่ครูผู้สอนเห็นว่ามีความอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ กรรมการกลุ่มโรงเรียนสายผู้สอนไม่มีเวลาเพียงพอที่จะทำงานให้กลุ่มโรงเรียนอย่างเต็มที่

3.3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่างานกิจการนักเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายชื่อ ส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่ามีความอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นเรื่อง ขาดงบประมาณในการดำเนินงานด้านกิจการนักเรียนของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งเห็นว่ามีความอยู่ในระดับมาก

เมื่อแยกพิจารณารายการกลุ่มและรายชื่อส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่ามีความอยู่ในระดับน้อย เรื่องที่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่ามีความอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ขาดงบประมาณในการดำเนินงานด้านกิจการนักเรียนของกลุ่มโรงเรียน

3.4 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นว่างานอาคารสถานที่ที่มีปัญหา อยู่ในระดัมน้อย เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่ม เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดัมน้อย ยกเว้นเรื่องขาดงบประมาณในการซ่อมแซมอาคารหรือสิ่งชำรุดเสียหาย ซึ่งเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก

เมื่อแยกพิจารณารายกลุ่มและรายข้อ ส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่ม เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดัมน้อย เรื่องที่ทั้งสองกลุ่ม เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากได้แก่ ขาดงบประมาณในการซ่อมแซมอาคารหรือสิ่งชำรุดเสียหาย

3.5 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่างานธุรการและการเงิน มีปัญหา อยู่ในระดัมน้อยทั้งเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม พิจารณาเป็นรายข้อและรายกลุ่ม

3.6 ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เห็นว่างานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีปัญหาลอยู่ในระดัมน้อย เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดัมน้อย ยกเว้นเรื่อง ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น การจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก

เมื่อแยกพิจารณารายกลุ่มและรายข้อ ทั้งสองกลุ่ม เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดัมน้อย เรื่องที่ทั้งสองกลุ่ม เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากได้แก่ ขาดงบประมาณในการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น การจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบรับการสัมภาษณ์

กรรมการกลุ่มโรงเรียน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ครูผู้สอนเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี สำหรับอายุราชการนั้น กรรมการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุราชการอยู่ในช่วง 11-15 ปี และ 21 ปีขึ้นไป แต่ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีอายุราชการ อยู่ในช่วง 11-15 ปี และรองลงมาคือช่วง 6-10 ปี วุฒิต่างการศึกษาของทั้งสองกลุ่ม ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 2

2.1 การปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียน

งานวิชาการ ที่ผู้รับการสัมภาษณ์ร้อยละ 50 ขึ้นไป ระบุว่าได้ปฏิบัติจริงมี 4 รายการ ได้แก่ การนิเทศและตรวจเยี่ยมโรงเรียนภายในกลุ่ม การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือวัดจุดประสงค์ การจัดทำข้อทดสอบปลายภาคเรียนและปลายปี การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มโรงเรียน และการจัดทำห้องสมุดเคลื่อนที่ของกลุ่มโรงเรียน

งานบุคลากร ที่ผู้รับการสัมภาษณ์ร้อยละ 50 ขึ้นไป ระบุว่าได้ปฏิบัติจริงมี 5 รายการ ได้แก่ การจัดประชุมคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ความกำหนดการประชุมอย่างสม่ำเสมอ การจัดสวัสดิการพิเศษ เช่น เงินสวัสดิการของกลุ่ม สวัสดิการสงเคราะห์ศพครูและครอบครัว การจัดอบรมประชุมหรือสัมมนา เกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ การจัดการศึกษาดูงานนอกสถานที่ และการกำหนดเกณฑ์และพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูภายในกลุ่มโรงเรียน

งานกิจการนักเรียน ที่ผู้รับการสัมภาษณ์ร้อยละ 50 ขึ้นไประบุว่าได้ปฏิบัติจริงมี 5 รายการ ได้แก่ การส่งเสริมหรือการจัดกาแข่งขัน กีฬา กรีฑา เช่น จัดชุมนุมกีฬาประเภทต่าง ๆ แข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนระหว่างกลุ่มโรงเรียนและระดับจังหวัด การสนับสนุนการจัดกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เช่น กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม การชุมนุมลูกเสือยุวกาชาด การจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันประถมศึกษาแห่งชาติ วันเด็กแห่งชาติ การส่งเสริมให้นักเรียนประพฤติดีและประพฤติชอบ โดยการยกย่องหรือให้รางวัล เช่น การประกวดมารยาท การประกวดนักเรียนดีเด่น และการจัดหาทุนเพื่อส่งเสริมการศึกษานักเรียนภายในกลุ่มโรงเรียน

งานอาคารสถานที่ ไม่มีงานที่ผู้รับการสัมภาษณ์ ร้อยละ 50 ขึ้นไประบุว่าได้ปฏิบัติจริง แต่เมื่อแยกพิจารณารายการกลุ่ม มี 2 เรื่องที่ กรรมการกลุ่มโรงเรียนระบุไว้ร้อยละ 50 ขึ้นไป ได้แก่ การจัดประกวดโรงเรียน

ที่เด่น ห้องเรียนที่เด่น ความสะอาดของอาคารสถานที่ และการวางแผนเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียนภายในกลุ่มเพื่อจัดลำดับความสำคัญเมื่อได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ

งานธุรการและการเงิน ที่ผู้รับการสัมภาษณ์ร้อยละ 50 ขึ้นไประบุว่าได้ปฏิบัติจริงมี 1 รายการ ได้แก่ การจัดอบรม สัมมนาให้ความรู้ ด้านการเงิน การจัดซื้อ จัดจ้างและการพัสดุแก่เจ้าหน้าที่

งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่ผู้รับการสัมภาษณ์ร้อยละ 50 ขึ้นไประบุว่าได้ปฏิบัติจริงมี 1 รายการ ได้แก่ การกระตุ้นให้กรรมการศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของโรงเรียน

2.2 งานที่กลุ่มโรงเรียนไม่ควรปฏิบัติ

กลุ่มครูผู้สอนระบุว่างานที่กลุ่มโรงเรียนไม่ควรปฏิบัติ ได้แก่ การจัดทำข้อทดสอบปลายภาคเรียน และการจัดทำเครื่องมือวัดพฤติกรรมต่าง ๆ หรือเครื่องมือวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ สำหรับกรรมการกลุ่มโรงเรียนไม่ได้ระบุเรื่องที่กลุ่มโรงเรียนไม่ควรปฏิบัติ

2.3 งานที่กลุ่มโรงเรียนควรปฏิบัติเพิ่มเติม

ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นเพิ่มเติมตรงกัน 4 รายการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูภายในกลุ่ม การจัดหมุนเวียนบุคลากรที่มีความสามารถพิเศษทำการสอนภายในกลุ่มโรงเรียน การจัดทำโครงการครู-ภรรยาอาสาพัฒนาโดยช่วยกันพัฒนาโรงเรียนภายในกลุ่มในด้านต่าง ๆ และการแนะแนวอาชีพแก่ชุมชน

2.4 ปัญหาในการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียน

ผู้รับการสัมภาษณ์ ได้ระบุปัญหาในการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย จำนวน 5 ปัญหา ได้แก่ บุคลากรภายในกลุ่มให้ความร่วมมือน้อย งบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ ประธานกรรมการ กลุ่มและคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนไม่มีอำนาจในการให้โทษ

การพิจารณาความดีความชอบในระดับกลุ่มโรงเรียนไม่ยุติธรรม และครูไม่ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น เมื่อแยกพิจารณารายกลุ่ม ปรากฏว่า เรื่องที่ทั้งสองกลุ่มระบุ โดยมีความดีสูงสุด ได้แก่ บุคลากรภายในกลุ่มให้ความร่วมมือกันน้อย และรองลงมาได้แก่ งบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ

ปัญหาที่ 1 บุคลากรภายในกลุ่มให้ความร่วมมือกันน้อย

สาเหตุของปัญหาที่ผู้รับการสัมภาษณ์ระบุ โดยมีความดีสูงสุด ได้แก่ บุคลากรมีภาระกิจอื่นมาก เช่น งานสอนประจำ การอบรมครูประจำการ ครูสตรีมีภารกิจทางครอบครัว และรองลงมาได้แก่ บุคลากรขาดความรับผิดชอบ ไม่กระตือรือร้น ไม่เสียสละ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหานี้ ที่ผู้รับการสัมภาษณ์ได้เสนอแนะ โดยมีความดีสูงสุด ได้แก่ ควรประชุมชี้แจงให้บุคลากร เข้าใจและเห็นความสำคัญของงานของกลุ่มโรงเรียน และรองลงมาได้แก่ บุคลากรที่ทำหน้าที่พิเศษ เช่น กรรมการกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่ม ควรจัดให้มีชั่วโมงสอนน้อยลงหรือไม่ควรจัดให้สอนประจำชั้น

ปัญหาที่ 2 งบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ

สาเหตุของปัญหา ที่ผู้รับการสัมภาษณ์ระบุ โดยมีความดีสูงสุด ได้แก่ ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากคนสังกัดกันน้อย และรองลงมาได้แก่ การจัดทำโครงการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนมีมาก ไม่สัมพันธ์กับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหานี้ ที่ผู้รับการสัมภาษณ์ได้เสนอแนะ โดยมีความดีสูงสุดได้แก่ ของบประมาณในการดำเนินงานเพิ่มให้สัมพันธ์กับโครงการที่จัดทำหรือตามความจำเป็น และรองลงมาได้แก่ ร่วมกันจัดหาภายในกลุ่ม เช่น จัดงานหาเงิน

ปัญหาที่ 3 ประชานกรรมการกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนไม่มีอำนาจในการให้ทุนให้โทษ

สาเหตุของปัญหา ที่ผู้รับการสัมภาษณ์ระบุไว้มีเพียงสาเหตุเดียวได้แก่ ระเบียบไม่ได้ระบุให้อำนาจการบริหารงานแก่ประธานกรรมการกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหานี้ที่ผู้รับการสัมภาษณ์ได้เสนอแนะไว้มีเพียงวิธีเดียว ได้แก่ ควรแก้ไขระเบียบเพื่อให้อำนาจประธานคณะกรรมการกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน

ปัญหาที่ 4 การพิจารณาความดีความชอบในระดับกลุ่ม โรงเรียนไม่ยุติธรรม

สาเหตุของปัญหา ที่ผู้รับการสัมภาษณ์ระบุโดยมีความดี
สูงสุดได้ คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนหรือผู้บริหารขาดความยุติธรรมมักคำนึงถึงระบบ
เครือญาติ และรองลงมาได้แก่ คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนหรือผู้บริหารไม่ใช้ข้อมูล
ประกอบการพิจารณาความดีความชอบ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือผู้รับการ
สัมภาษณ์ ได้เสนอแนะโดยมีความดีสูงสุดได้แก่ ควรสร้างหลักเกณฑ์การพิจารณาความ
ดีความชอบของกลุ่มโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง และชี้แจงให้บุคลากร
ภายในกลุ่มโรงเรียนทราบ และรองลงมาได้แก่ ไม่ควรมีระบบการพิจารณาเลื่อนขั้น
เงินเดือน 2 ชั้น ควรมีการพิจารณาเลื่อน 4 ชั้น และไม่มี การเลื่อนขั้นเงินเดือน

ปัญหาที่ 5 ครูไม่ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น

สาเหตุของปัญหา ที่ผู้รับการสัมภาษณ์ระบุโดยมีความดี
สูงสุด ได้แก่ การไม่ยอมรับในตัวบุคคล และรองลงมาได้แก่ ครูถือความคิดของตน
เองเป็นใหญ่ไม่เคารพในเหตุผล ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือผู้รับการสัมภาษณ์
ได้เสนอแนะโดยมีความดีสูงสุด ได้แก่ การจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับ
เรื่องระบบการทำงานเป็นกลุ่ม และรองลงมาได้แก่ จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์
ระหว่างครูภายในกลุ่มโรงเรียน

ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร.

การปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียน ที่ระบุในเอกสารของกลุ่มโรงเรียน
จำนวน 12 กลุ่มขึ้นไป (ร้อยละ 50 ขึ้นไป) มีดังนี้

1. งานวิชาการ ได้แก่การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำของกลุ่ม
โรงเรียน การนิเทศตรวจเยี่ยมและติดตามผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนภายใน
กลุ่ม การส่งเสริมการจัดทำสื่อการเรียนหรือร่วมกันผลิตสื่อการเรียน การจัดทำข้อ
ทดสอบปลายภาคเรียน และการจัดทำห้องสมุดเคลื่อนที่ของกลุ่มโรงเรียน

2. งานบุคลากร ได้แก่ การประชุมคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน
การพิจารณาความดีความชอบของคณะครูภายในกลุ่ม การจัดสวัสดิการพิเศษ เช่น

สวัสดิการ เงินกู้ สวัสดิการสงเคราะห์อื่น ๆ การจัดการศึกษาของงานนอกสถานที่ การจัดประกวดครู-ภารโรงดีเด่น การอบรมสัมมนาครูผู้สอนตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ และการจัดงานแสดงมุทิตาจิตแก่ข้าราชการที่ลาออก ปลดเกษียณอายุ ย้าย

3. งานกิจการนักเรียน ได้แก่ การจัดการแข่งขันกีฬา กรีฑา นักเรียน การจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันประเพณีศึกษาแห่งชาติ วันเด็กแห่งชาติ การเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ-ยุวกาชาด และการจัดประกวดนักเรียนดีเด่น

4. งานอาคารสถานที่ ได้แก่ การจัดประกวดโรงเรียนดีเด่น การประกวดความสะอาดของโรงเรียนภายในกลุ่ม

5. งานธุรการและการเงิน ไม่มีรายการที่ระบุไว้ในเอกสารของกลุ่มโรงเรียนถึงร้อยละ 50 ขึ้นไป แต่เรื่องที่ระบุในเอกสารโดยมีความถี่สูงสุดได้แก่ การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่การเงินของกลุ่มรับเงินเดือนข้าราชการครู-ภารโรง จากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไม่มีรายการที่ระบุไว้ในเอกสารของกลุ่มโรงเรียนถึงร้อยละ 50 ขึ้นไป แต่เรื่องที่ระบุในเอกสารโดยมีความถี่สูงสุดได้แก่ การจัดสัมมนากรรมการศึกษาประจำโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สรุปประเด็นที่จะนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนรวมเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรปฏิบัติงานทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการและการเงิน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับมาก แต่เห็นว่าการปฏิบัติจริงกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติงานดังกล่าวอยู่ในระดับน้อยทุกค่านั้น สาเหตุที่กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรปฏิบัติงานทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากอาจเนื่องมาจากโรงเรียนประถมศึกษาโดยเฉพาะในชนบทมักมีปัญหา

ในอารบปฏิบัติการหลายประการ ในขณะที่เดียวกันก็มีข้อจำกัดทั้งในด้านงบประมาณและบุคลากร ที่ทำให้โรงเรียนไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง แต่ในทางปฏิบัติบางงานสามารถปฏิบัติร่วมกันในระดับกลุ่มโรงเรียนเพื่อเป็นการประหยัดทั้งในแง่ของเวลาและบุคลากร และงบประมาณ ดังระเบียบกรมฯ เพมมหานครว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ซึ่งได้กล่าวถึงกลุ่มโรงเรียนไว้ว่า "กลุ่มโรงเรียนเป็นวิธีการอย่างหนึ่งของระบบบริหารการศึกษาที่มุ่งอำนวยความสะดวกทางด้านพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ การให้โรงเรียนได้ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มนั้นจะ เป็นการเน้นกำลังในการทำงานและเกิดภาวะสร้างสรรค์ขึ้นในกลุ่มโรงเรียน ทั้งเป็นการประหยัดและได้ผลรวดเร็วกว่าวิธีการทำงานตามลำพัง" (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร 2522: 7)

โดยเฉพาะหากพิจารณาในด้านงบประมาณแล้ว งบประมาณที่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้รับต่อปี ส่วนใหญ่จะเป็นงบประมาณประเภทเงินเคียน ค่าจ้างประจำหรือหมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ส่วนเงินช่วยเหลือประเภทอื่นมีเพียงเล็กน้อยไม่พอกับความต้องการ เช่น ค่าวัสดุการศึกษา ในปีงบประมาณ 2528 นี้ ได้รับค่าวัสดุรายหัวคนละ 40 บาท ซึ่งต้องเป็นค่าวัสดุการศึกษา เช่น วัสดุซ่อม ไซ้ในการจัดทำข้อทดสอบหรือเครื่องมือวัดพฤติกรรมต่าง ๆ ดังนั้นโรงเรียนจึงขาดเงินที่จะนำไปดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ ที่วางไว้นอกจากมีปัญหาในด้านงบประมาณแล้ว โรงเรียนต่าง ๆ ยังมีปัญหาในด้านบุคลากร ปัญหาที่พบในโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไปคือครูขาดทักษะและความชำนาญในการสอนวิชากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เช่น วิชาดนตรี นาฏศิลป์ ดังตัวอย่างผลการวิจัยของ สิรินพรัตน์ พิธานสมบัติ (2520) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความเห็นวาทเพลงประกอบการสอนมีคุณค่าในการประกอบการสอน ครูส่วนใหญ่สอนร้องเพลงด้วยตนเอง ปัญหาสำคัญคือ ครูทราบเนื้อร้องแต่ไม่ทราบทำนองเพลง ดังนั้นในทางปฏิบัติอาจแก้ปัญหาด้วยวิธีการขอความร่วมมือจากบุคลากรภายในกลุ่มโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถพิเศษได้ช่วยเหลือโดยอาจจะจัดในรูปของการอบรม สัมมนา หรือจัดโครงการครูอาสาเพื่อช่วยสอนในกลุ่มวิชาที่มีปัญหา เมื่อโรงเรียนในกลุ่มมีความจำเป็นต้องอาศัยความ

ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในลักษณะของกลุ่มโรงเรียนในหลายกิจกรรม แต่กลุ่มโรงเรียนเองไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของกลุ่มได้อย่างเต็มที่ ผู้ตอบแบบสอบถามจึงเห็นว่ากลุ่มโรงเรียน ควรปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากกว่าที่ปฏิบัติอยู่จริงในปัจจุบัน

สาเหตุที่การปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากงบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ ดังผลสรุปปัญหาในการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียน จากแบบสอบถามและจากการสัมภาษณ์ซึ่งพบตรงกันว่า ปัญหาในการปฏิบัติงานแต่ละด้าน ที่กลุ่มโรงเรียนมีอยู่ในระดับมากคือขาดงบประมาณในการดำเนินงาน สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งน่าจะมีผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียน คือบุคลากรภายในกลุ่มให้ความร่วมมือน้อย ดังสรุปสาเหตุจากการสัมภาษณ์พบว่า บุคลากรภายในกลุ่มมีภารกิจอื่นมาก เช่น มีงานสอนประจำ ต้องเข้ารับการอบรมครูประจำการ ครูสตรีมีภารกิจทางครอบครัว บุคลากรขาดความรับผิดชอบ ไม่กระตือรือร้น ไม่เสียสละ ซึ่งกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนได้เสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ ควรจัดประชุมชี้แจงให้บุคลากรเข้าใจและเห็นความสำคัญของงานของกลุ่มโรงเรียน สำหรับบุคลากรที่ทำหน้าที่พิเศษ เช่น กรรมการกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ควรจัดให้มีชั่วโมงสอนน้อยลงหรือไม่ควรจัดให้สอนประจำชั้น ในเรื่องบุคลากรนี้ผู้วิจัยเห็นว่า สิ่งหนึ่งที่กลุ่มโรงเรียนควรจะต้องคำนึงถึงคือ การจัดแบ่งงานให้บุคลากรภายในกลุ่มทุกคนได้ร่วมกันปฏิบัติ ซึ่งจากสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ส่วนใหญ่การปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนมักจะมีบุคลากรเพียงบางกลุ่มเท่านั้นเป็นผู้ปฏิบัติ ดังนั้นกลุ่มโรงเรียนควรจะต้องแบ่งงานหรือกระจายงานของกลุ่มโรงเรียนให้บุคลากรได้ปฏิบัติและร่วมกันรับผิดชอบอย่างทั่วถึง ทั้งนี้จะต้องอาศัยข้อมูลประกอบทั้งในเรื่องของความรู้ ความสามารถ ความเหมาะสม และภารกิจประจำของบุคลากรเพื่อประกอบการพิจารณามอบหมายงานให้บุคลากร ได้ปฏิบัติ

2. จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถาม โดยส่วนรวมเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก แต่ในการปฏิบัติจริงเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของชูชาติ ทวีพยม (2520) ซึ่งได้ศึกษาความคิดเห็นของประธานกลุ่ม ครูใหญ่และครู

เกี่ยวกับการบริหารงานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง พบว่า บุคคลทั้งสามกลุ่มนี้มีความเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนมีบทบาททางการบริหารวิชาการน้อย และควรมีบทบาทมากขึ้น และผลงานวิจัยของสมชาย ปิ่นสุข (2526) ซึ่งได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 1 พบว่า บุคคลทั้งสองกลุ่มนี้มีความเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในระดับน้อย และมีความต้องการให้ปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก ซึ่งในการบริหารการศึกษาถือว่า งานวิชาการมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษา เพราะเป็นงานที่ส่งผลให้การศึกษามีคุณภาพบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับงานวิชาการ ถ้างานวิชาการด้อยเสียแล้วงานด้านอื่น ๆ ก็จะด้อยตามไปด้วย (บุญมี เบนรอด : บรรยาย) ฉะนั้นถ้าในการปฏิบัติจริงพบว่า มีการปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในระดับน้อย ก็จะส่งผลให้ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาต่ำ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าในปัจจุบัน จากผลการวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักการศึกษาปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ

นอกจากนั้นผลการวิจัยพบว่า ในจำนวนงานวิชาการที่ระบุไว้งานที่กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นว่าปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก และควรปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งการที่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีอยู่ในระดับมากนั้นน่าจะเป็นเพราะคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนมีหน้าที่ในการวางแผนปรับปรุงโรงเรียนตามขอบข่ายของงานภายในกลุ่มโรงเรียนจึงมีความจำเป็นต้องจัดทำแผนขึ้น อย่างไรก็ตามก็ปรากฏว่ามีประเด็นที่เป็นปัญหาอยู่คือ หลังจากที่ได้มีการจัดทำแผนเสร็จแล้ว ควรจะมีการชี้แจงให้ผู้ร่วมงานได้ทราบและเข้าใจ เพื่อเป็นแนวทางให้เกิดการปฏิบัติตามแผน แต่จากผลการวิจัยพบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นว่าควรมีการชี้แจงให้กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนเข้าใจนโยบายและแผนงานของกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับมาก แต่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย ซึ่งการที่ไม่ชี้แจงนโยบายและแผนงานของกลุ่มโรงเรียนให้กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนเข้าใจ ก็จะทำให้ไม่มีการนำแผนไปปฏิบัติ

หรือปฏิบัติไม่ถูกต้อง

จากผลการวิจัยพบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรจัดการนิเทศและตรวจเยี่ยมโรงเรียนภายในกลุ่มในระดับมาก แต่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ร้อยละ 84.03 ระบุว่ากลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติงานในเรื่องนี้ และผลจากการวิเคราะห์เอกสารพบว่า เอกสารของกลุ่มโรงเรียน จำนวน 15 ใน 24 กลุ่ม ที่ระบุว่าได้ปฏิบัติจริง จึงสรุปได้ว่าส่วนใหญ่กลุ่มโรงเรียนได้จัดให้มีการนิเทศและตรวจเยี่ยมโรงเรียนภายในกลุ่ม แต่ในความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามยังเห็นว่าปฏิบัติน้อยกว่าที่ควร เนื่องจากงานนิเทศและตรวจเยี่ยมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ ดัง ชารี มณีศรี (ม.ป.ป.: 169) ได้กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษามุ่งที่จะปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติงานร่วมกัน ไม่มีการแบ่งกลุ่มว่าใครมีอำนาจหรือศักดิ์เหนือกว่าใคร โดยมุ่งที่จะส่งเสริมขวัญ มนุษยสัมพันธ์ เพื่อให้มีความคาดหวังในการให้บริการทางการศึกษาประสบความสำเร็จ" และงานนิเทศและตรวจเยี่ยมเป็นงานที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากสามฝ่าย คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้นิเทศ ดังนั้นกลุ่มโรงเรียนจึงควรจะต้องจัดระบบงานนิเทศ ทั่วถึง ส่งเสริมให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนในกลุ่ม โดยอาจมีการวางแผนและโครงการนิเทศ โดยเริ่มจากปัญหาหรือความต้องการของผู้ที่ได้รับการนิเทศ และจะต้องติดตามประเมินผลโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข แม้จะสิ้นสุดโครงการแล้ว ผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องมีการติดตามผลเพื่อเป็นการเร่ง หรือกระตุ้นให้งานนั้นสำเร็จตามเป้าหมาย

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรจัดทำข้อตกลง หรือเครื่องมือวัดพฤติกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก แต่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ ร้อยละ 76.47 ระบุว่ากลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติเรื่องนี้ และจากการวิเคราะห์เอกสารพบว่า จำนวน 13 ใน 24 กลุ่ม ระบุว่า กลุ่มโรงเรียนได้มีการจัดทำข้อตกลงปลายภาคเรียน จึงสรุปได้ว่ากลุ่มโรงเรียนได้มีการจัดทำข้อตกลงหรือเครื่องมือวัดพฤติกรรมต่าง ๆ ในระดับกลุ่มโรงเรียน แต่ในความเห็นของผู้ตอบแบบ

สอบถามเห็นว่าปฏิบัติน้อยกว่าที่ควร ซึ่งการวัดผลและประเมินผลการศึกษานั้น มีความสำคัญยิ่ง เพราะเมื่อมีการตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง หรือแต่ละเรื่องแล้ว ขั้นตอนต่อไป ผู้สอนก็ต้องลงมือทำการสอน ทั้งผู้สอนและผู้เรียนจะทราบได้ว่าผลการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เพียงใด ก็ต้องมีการวัดและประเมินผล ถึงแม้ว่าในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้มอบอำนาจในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนไปให้โรงเรียนดำเนินการเอง แต่ในทางปฏิบัติส่วนใหญ่เห็นว่าควรจะได้จัดทำในระดับกลุ่มโรงเรียนเพื่อเป็นมาตรฐานเดียวกันในระดับกลุ่มโรงเรียน และเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระครูผู้สอนอีกด้วย และจากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ไม่ควรจัดทำข้อทดสอบปลายภาคเรียนในระดับกลุ่มโรงเรียน แต่ควรจัดทำในระดับอำเภอ เพื่อให้มีเครื่องมือวัดที่เป็นมาตรฐานในระดับอำเภอ สำหรับผู้วิจัยเห็นว่าควรจัดทำในระดับกลุ่มโรงเรียน เพราะกลุ่มโรงเรียนนั้นอยู่ใกล้ชิดกับโรงเรียน ครอบคลุมสภาพของโรงเรียนภายในกลุ่มย่อมมีความแตกต่างกันน้อยกว่าระดับอำเภอ แต่การจัดทำเครื่องมือวัดผลในระดับอำเภอนั้นควรจัดทำในรูปของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเป็นครั้งคราว หลังจากที่ได้มีการจัดทำเครื่องมือวัดผลแล้ว สิ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรจะได้ร่วมมือกันปฏิบัติอย่างจริงจังคือ การวิเคราะห์ข้อทดสอบหรือเครื่องมือวัดผล เพื่อเป็นมาตรฐานของกลุ่ม ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นว่าควรปฏิบัติอยู่ในระดับมากแต่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย

3. จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถาม โดยส่วนรวมเห็นว่ากลุ่มโรงเรียน ควรปฏิบัติงานด้านบุคลากร อยู่ในระดับมากแต่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย เช่นในเรื่องการพัฒนาบุคลากร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรจัดอบรมสัมมนาหรือประชุมครู เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ ตามความต้องการของครูและปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก แต่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย อย่างไรก็ตามก็ตีจากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ร้อยละ 79.83 ระบุว่ากลุ่มโรงเรียนได้มีการปฏิบัติจริงในเรื่องนี้ และจากการวิเคราะห์เอกสารก็พบว่า เอกสารของกลุ่มโรงเรียน จำนวน 14 ใน 24 กลุ่ม ระบุว่ากลุ่มโรงเรียนได้มีการ

ปฏิบัติในเรื่องนี้เช่นเดียวกัน จึงสรุปได้ว่า กลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติงานเรื่องนี้จริง แต่อยู่ในระดับน้อยกว่าที่ผู้ออกแบบสอบถามเห็นว่าควรปฏิบัติ เนื่องจากในการบริหารงานใด ๆ ก็ตามสิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ตามเป้าหมาย คือ คน แม้ว่าจะมีงบประมาณเพียงพอ มีการจัดองค์การและระบบการบริหารที่ดี มีอุปกรณ์และวัสดุต่างๆ พร้อมมูลสักเพียงใด ถ้าผู้ปฏิบัติงานไม่ดี ไม่มีความรู้ความสามารถ ขาดความซื่อสัตย์สุจริต และไม่ประพฤติอยู่ในระเบียบวินัยอันดีแล้ว ก็จะเป็นการยากที่การบริหารงานจะบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายแต่ถ้าใดคนมีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับงานที่จะปฏิบัติ การบริหารงานก็จะบรรลุผลไปด้วยดี ดังนั้น บุคลากรจึงควรได้รับการพัฒนาอยู่เสมอ ซึ่ง ภิญโญ สาร (2523 : 177) กล่าวว่า " การพัฒนาบุคลากร คือ การดำเนินการช่วยให้ครูทำงานถูกต้อง และมีโอกาสเข้ารับการพัฒนาอบรม เพื่อความก้าวหน้าในวิชาการของครูแต่ละคน โดยมุ่งผลเพื่อเสริมสร้างให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานแก่โรงเรียนเป็นประการสำคัญ " หากพิจารณาจำนวนข้าราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในปัจจุบันปรากฏว่า มีจำนวนมากพอกับความต้องการ การสรรหาเพื่อบรรจุแต่งตั้งจึงมีน้อยมากหรือบางจังหวัดไม่มีเลย ดังนั้นงานบุคลากรที่สำคัญและกลุ่มโรงเรียนควรให้ความสนใจที่จะดำเนินการ คือ การสนับสนุน ส่งเสริมหรือจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ภายในกลุ่มให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนที่ออกแบบสอบถามเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูภายในกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับมาก แต่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ ร้อยละ 68.07 ระบุว่ากลุ่มโรงเรียนได้มีการปฏิบัติจริง และจากการวิเคราะห์เอกสารพบว่า เอกสารของกลุ่มโรงเรียน จำนวน 17 ใน 24 กลุ่ม ระบุว่ากลุ่มโรงเรียนได้มีการพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูภายในกลุ่ม จึงสรุปได้ว่า กลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติงานเรื่องนี้จริง แต่อยู่ในระดับน้อยกว่าที่ผู้ออกแบบสอบถามเห็นว่าควรปฏิบัติ ถึงแม้ว่าการพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูภายในกลุ่มจะเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนตามระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2523

แต่ในการเสนอให้คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนพิจารณา กลุ่มโรงเรียนควรจะมีการวางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาของตนเองก่อนนำเสนอคณะกรรมการด้วย เพราะการพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง สมพงศ์ เกษมสิน (2519 : 337) กล่าวว่า "ขวัญเป็นนามธรรมที่บ่งบอกถึงความตั้งใจของคนทำงานที่จะอุทิศเวลาและแรงงานของตนเพื่อสนองความต้องการและวัตถุประสงค์ขององค์กร" เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าการบำรุงขวัญและให้กำลังใจแก่บุคลากรนั้นเป็นการช่วยเสริมสร้างความสำเร็จของงานวิธีหนึ่ง เพราะในการทำงานนั้น ความเต็มใจ ความพึงพอใจ และกำลังขวัญของบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้งานสำเร็จตามความมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหากบุคลากรเห็นว่าคนไม่ได้รับความเป็นธรรม เรื่องความดีความชอบก็จะขาดขวัญและกำลังใจ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียต่อการปฏิบัติงานในที่สุด กลุ่มโรงเรียนจึงควรดำเนินการกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูภายในกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้การพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูภายในกลุ่มโรงเรียนเป็นไปโดยถูกต้องและยุติธรรม

ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบำรุงขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรที่กลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติ ได้แก่ การจัดสวัสดิการพิเศษแก่ครูนอกเหนือจากที่ได้รับตามสิทธิ์ราชการทั่วไป เช่น สวัสดิการเงินกู้ สวัสดิการสงเคราะห์ศพครูและครอบครัว จากผลการวิจัยพบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าควรปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ร้อยละ 80.67 ระบุว่ากลุ่มโรงเรียนได้มีการปฏิบัติจริงในเรื่องนี้และข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารก็พบว่า เอกสารของกลุ่มโรงเรียน จำนวน 16 ใน 24 กลุ่ม ระบุว่ากลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า กลุ่มโรงเรียนได้มีการจัดสวัสดิการพิเศษแก่ครูนอกเหนือจากที่ได้รับตามสิทธิ์ทางราชการทั่วไป แต่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยกว่าที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าควรปฏิบัติ ซึ่งงานดังกล่าวเป็นงานที่เกิดจากความฉะฉาน โดยได้ร่วมกันคิด และปฏิบัติในระดับกลุ่มโรงเรียน เพื่อเป็นการบำรุงขวัญและเป็นสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือบุคลากรทางบ้านเศรษฐกิจ ถ้าหากบุคลากรมีสภาพเศรษฐกิจที่ดี มีความพร้อม ในการปฏิบัติ

หน้าที่ที่จะส่งผลถึงการปฏิบัติงานในที่สุด ซึ่งผลการวิจัยของ นันทา ภิลาธัญจน์ และคณะ (2521) เรื่องสิ่งจูงใจในการทำงานของอาจารย์มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ พบว่า สิ่งจูงใจในการทำงานได้แก่ สวัสดิการ ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย การยอมรับของสังคม โอกาสที่จะก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน และความมั่งหวังหรืออุดมคติในการทำงานของ อาจารย์ ดังนั้นกลุ่มโรงเรียนควรจะร่วมกันคิด และจัดสวัสดิการพิเศษแก่บุคลากรภายใน กลุ่มให้มากยิ่งขึ้น

4. จากผลการวิจัย พบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนที่ตอบแบบ สอดถามในส่วนรวมเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรปฏิบัติงานด้านกิจการนักเรียนอยู่ในระดับ มาก แต่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย ซึ่งงานกิจการนักเรียน เป็นงานที่มีความสำคัญงาน หนึ่ง ญู โย สาทร (2526: 290) กล่าวว่า "การบริหารกิจการนักเรียนเป็นงาน สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูใหญ่มีหน้าที่โดยตรงที่จะ ต้องดำเนินงานทุกอย่างภายในโรงเรียน เพื่อให้กิจการนักเรียนดำเนินไปอย่างมี ประสิทธิภาพ ทั้งนี้ยึดโดยหลักการว่าโรงเรียนควรพยายามให้เด็กที่อยู่ในวัยเรียนทุกคน ได้มีโอกาส มาเป็นนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและยุติธรรม" จากผลการวิจัย เมื่อพิจารณา เป็นรายเรื่อง มีเรื่องที่สำคัญแต่ได้รับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด เช่นในเรื่องการ จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจและจัดทำเชตบริการทางการศึกษาของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งผล การวิจัย พบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนที่ตอบแบบ สอดถามเห็นว่า กลุ่ม โรงเรียนควรปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อยที่สุด จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ร้อยละ 16.81 ระบุว่ากลุ่มโรงเรียนได้มีการปฏิบัติในเรื่องนี้ จึงสรุปได้ว่ากลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติในเรื่องนี้ แต่ค่อนข้างน้อย ซึ่งการจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจ และจัดทำเชตบริการทางการศึกษานั้น เป็นงานหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการ ดำเนินการสำรวจเด็กภายในเชตบริการให้มีโอกาสได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง และเป็น การป้องกันเด็กตกหล่นจากการแจ้งเข้าเรียน ในทางปฏิบัติจริงนั้นกลุ่มโรงเรียนควรจะ ให้ความสนใจที่จะจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจและจัดทำเชตบริการทางการศึกษาของ โรงเรียนภายในกลุ่มเข้าด้วยกัน โดยพยายามให้ครอบคลุมหมู่บ้านและชุมชนให้ได้ อัตราร้อยละเด็กใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากขึ้น ซึ่งจะเป็นการปฏิบัติที่สอดคล้องกับ

นโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ระดับประถมศึกษา "ข้อ 1. ขยายการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึงทุกตำบล ในปีการศึกษา 2525 (ปีงบประมาณ 2526) และพยายามดำเนินการให้นักเรียนได้รับการศึกษาทั่วถึงโดยรวดเร็วที่สุด" (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526: 19)

5. จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นว่า กลุ่มโรงเรียนควรปฏิบัติกิจการด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับมากแต่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย ซึ่งงานด้านอาคารสถานที่ที่มีความสำคัญเพราะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การปรับตัวและการสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุขของนักเรียน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นมิได้เกิดจากการเรียนการสอนตามปกติแต่อย่างเดียว อาคารห้องเรียน สถานที่ บริเวณ สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศโดยทั่วไปมีผลต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียนเป็นอย่างมาก ซึ่ง สงข มณีแสง (ม.ป.ป.: 87) กล่าวว่า "นักศึกษายอมรับกันว่า ครูมีอิทธิพลที่สำคัญที่จะสร้างความเจริญงอกงาม และพัฒนาการในทุก ๆ ด้านให้แก่เด็กเรียน อาคารสถานที่และบริเวณสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีส่วนช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามนั้นเป็นอย่างมาก เช่น อาคารเรียน อาคารประกอบ สถานที่ บริเวณรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ย่อมมีส่วนช่วยในการหล่อหลอมพฤติกรรม เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพราะอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมนั้นมีอิทธิพลเหนือจิตใจและพฤติกรรมเด็ก เป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของทุกคนในโรงเรียน สร้างเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย" และเมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง มีเรื่องที่สำคัญแต่ได้รับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย เช่น ในเรื่องการสนับสนุนให้ทุกโรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนให้เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ สวยงามและปลอดภัย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนที่ตอบแบบสัมภาษณ์ เห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรปฏิบัติอยู่ในระดับมากแต่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ร้อยละ 26.89 ระบุว่ากลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติจริง และจากการวิเคราะห์เอกสารพบว่า จำนวน 3 ใน 24 กลุ่มระบุว่ากลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติจริง จึงสรุปได้ว่ากลุ่มโรงเรียนปฏิบัติเรื่องนี้ แต่อยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่เหมาะสม

เพราะอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน ดังนั้นกลุ่มโรงเรียนควรพยายามสนับสนุนให้ทุกโรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนให้เหมาะสมถูกสุขลักษณะ สวยงามและปลอดภัยให้มากขึ้น รวมทั้งในแง่ของความปลอดภัย ซึ่งถ้าหากโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนไม่ได้จัดระบบความปลอดภัยไว้เป็นอย่างดีแล้วก็อาจจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตนักเรียนได้ ในทางปฏิบัติ อาจจัดเป็นโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่นโครงการครูอาสาพัฒนา โดยช่วยกันพัฒนาด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่ม ซึ่งบางโรงเรียนในกลุ่มอาจเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีบุคลากรน้อยก็อาจขอความช่วยเหลือจากโรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ที่มีบุคลากรมากได้

อีกเรื่องหนึ่งที่กลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติเกี่ยวกับด้านอาคารสถานที่ คือ การจัดประกวดโรงเรียนดีเด่น การประกวดความสะอาดของโรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ ร้อยละ 47.06 ระบุว่ากลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติจริง และจากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่า จำนวน 15 ใน 24 กลุ่มโรงเรียน ระบุว่าได้ปฏิบัติจริง จะเห็นว่าการจัดประกวดโรงเรียนดีเด่นดังกล่าวเป็นวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ สวยงามและปลอดภัย และโดยหลักการแล้วการจัดประกวดโรงเรียนดีเด่นเป็นโครงการหนึ่งที่จัดขึ้นในระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอและระดับกลุ่มโรงเรียนตามลำดับ เพื่อเป็นการสนับสนุนการปรับปรุงมาตรฐานทางวิชาการ และยังเป็นผลให้หลักสูตรบรรดูลำหม้ายด้วย กลุ่มโรงเรียนเป็นระดับที่อยู่ใกล้ชิดกับโรงเรียนมากจึงควรให้ความสำคัญ ร่วมมือส่งเสริมการปฏิบัติงานตามโครงการดังกล่าวอย่างจริงจัง ซึ่งหากอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอยู่ในสภาพที่เหมาะสมแล้วจะยังผลถึงขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานอีกด้วย

6. จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรจะปฏิบัติงานด้านธุรการและการเงินอยู่ในระดับมากแต่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย เช่น เรื่องการให้ความรู้ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง การเงินและการพัสดุแก่เจ้าหน้าที่และครูภายในกลุ่มโรงเรียน ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่ากรรมการกลุ่มโรงเรียน

และครูผู้สอนที่ออกแบบสอบถามเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ร้อยละ 50.42 ระบุว่ากลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติจริงในเรื่องนี้ และจากการวิเคราะห์เอกสารพบว่า เอกสารของกลุ่มโรงเรียนจำนวน 3 ใน 24 กลุ่ม ระบุว่ากลุ่มโรงเรียนได้ปฏิบัติจริงในเรื่องดังกล่าว แต่อยู่ในระดับน้อยกว่าที่ผู้ออกแบบสอบถามเห็นว่าควรปฏิบัติ ถึงแม้ว่างานธุรการและการเงิน จะไม่ได้เป็นหัวใจของการดำเนินงานของโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียนแต่ในทางปฏิบัติก็มีความสำคัญมากงานหนึ่ง ในแง่ที่เป็นหน่วยงานบริการแก่การปฏิบัติงานอื่น ๆ เพื่อให้การดำเนินงานภายในโรงเรียนบรรลุจุดหมายที่พึงไว้ ซึ่ง อนันต์ อนันตวงษ์ (ม.ป.ป.:147) กล่าวว่า "งานธุรการเป็นงานที่ให้บริการแก่หน่วยงานต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นงานที่ช่วยสนับสนุนและช่วยส่งผลให้งานด้านการศึกษาการสอนของครูและนักเรียนดำเนินไปด้วยดี ช่วยให้บรรลุจุดหมายของโรงเรียนที่กำหนดไว้" ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหากจัดระบบงานธุรการและการเงินไม่ดี หรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยย่อมส่งผลถึงการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ด้วย

X ในปัจจุบันระบบบริหารการประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีการกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบไปสู่หน่วยงานระดับต่าง ๆ โดยให้แต่ละระดับปฏิบัติงานเน้นหนักในเรื่องต่างกัน ระดับกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนเป็นระดับที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นระดับที่นำนโยบายทั้งหมดมาปฏิบัติให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการปฏิบัติงานในด้านการเงินของโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนก็ยังมีปัญหาในแง่ของการปฏิบัติโดยเฉพาะในเรื่องการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ธุรการและการเงินจะคัดเลือกจากข้าราชการครูในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนซึ่งไม่ได้เรียนสาขาดังกล่าวโดยตรง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่กลุ่มโรงเรียนควรเอาใจใส่ ให้ความสำคัญกับงานดังกล่าว โดยอาจจัดการประชุมสัมมนาให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่อยู่เสมอ ตลอดจนการนิเทศ ตรวจเยี่ยมและติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามระเบียบและมีประสิทธิภาพ

7. จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถาม โดยส่วนรวมเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมาก แต่ในทางปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับคำกล่าวของ นิพนธ์ กินาวงศ์ (2523: 78) ว่า "งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชนจะได้รับความเอาใจใส่ไม่น้อยมาจากผู้บริหารโรงเรียน เพราะระบบโรงเรียนของไทยขึ้นอยู่กับงบประมาณการศึกษาของรัฐบาล ไม่ได้ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้จากประชาชนในท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ตามการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นเรื่องที่ผู้บริหารจะละเลยเสียมิได้ เพราะความขัดแย้งระหว่างประชาชนในท้องถิ่นกับโรงเรียนอาจจะเกิดขึ้นได้เสมอ" ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนี้ นอกจากจะช่วยสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน สร้างทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนและการศึกษาแล้ว ในสภาพปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตที่ทรัพยากรเพื่อการศึกษาจำกัด แต่ความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น การอาศัยท้องถิ่นในลักษณะที่เป็นแหล่งทรัพยากรก็มีความจำเป็นมากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยซึ่งพบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียนและครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนควรปฏิบัติอยู่ในระดับมากแต่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การกระตุ้นให้กรรมการศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของโรงเรียน ซึ่ง เป็ลเลียน ศิริรังสรรค์กุล (2527) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครูเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่า บุคคลทั้งสองกลุ่มคาดหวังให้กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา ปฏิบัติตามบทบาท ที่ระบุไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการแต่งตั้งกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2525 อยู่ในระดับมาก และเห็นว่าการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อยทุกบทบาท เนื่องจากการจัดการศึกษาในปัจจุบัน โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษานั้น การที่จะขอให้ทางราชการ เป็นผู้ให้แก่ประชาชนฝ่ายเดียวนั้น จะไม่สามารถพัฒนาชุมชนรวดเร็วเท่าที่ควรได้ ประชาชนในชุมชนจึงควรจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน เป็นคณะกรรมการที่อยู่ใกล้ชิดกับโรงเรียนมาก โดยมีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียน แสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือ

จากประชาชนตลอดถึงหน่วยงานต่าง ๆ เสนอแนะและประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หน่วยงานหรือส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียน ดังนั้นเรื่องแรกที่กลุ่มโรงเรียนควรจะต้องส่งเสริมการปฏิบัติงานค้ำนี้คือ กลุ่มโรงเรียนควรจะต้องให้ความสำคัญแก่กรรมการ ศึกษาและพยายามส่งเสริมหรือกระตุ้นให้กรรมการศึกษาได้มีบทบาทและส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้กรรมการศึกษาเป็นสื่อกลางในการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แต่อย่างไรก็ตามการร่วมมือช่วยเหลืออันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ควรจะเป็นไปในลักษณะสองทาง คือทั้งสองฝ่ายต่างให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและโรงเรียนก็มีส่วนร่วมในกิจกรรมและการพัฒนาชุมชน เพื่อให้การพัฒนาและการจัดการศึกษาสนองความต้องการของชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเห็นได้ว่า การปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนควรจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขหลายประการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียน ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ควรจะกระตุ้นหรือส่งเสริมให้กลุ่มโรงเรียนปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียนมากขึ้น โดยให้กลุ่มโรงเรียนจัดการประชุมชี้แจงให้บุคลากรภายในกลุ่มได้เห็นความสำคัญของงานของกลุ่มโรงเรียน จัดการอบรมเพื่อให้กรรมการกลุ่มโรงเรียนเข้าใจและสามารถทำหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียน ตลอดถึงการทำงานในระบบกลุ่ม

2. บุคลากรภายในกลุ่มโรงเรียนที่ทำหน้าที่พิเศษ เช่น กรรมการกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ควรจัดให้มีชั่วโมงสอนให้น้อยลงหรือไม่ควรจัดให้สอนประจำชั้น เพื่อที่จะให้โอกาสบุคลากรทำงานในหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถ และควรแบ่งงานให้บุคลากรได้ปฏิบัติอย่างทั่วถึง โดยไม่ใช้บุคลากรเพียงกลุ่มเดียวปฏิบัติงานทุกกิจกรรม

3. การจัดทำแผนงานและโครงการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียน ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของความจำเป็นให้เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีจำกัด และต้องมีการชี้แจงให้บุคลากรเข้าใจนโยบาย แผนงานและโครงการของกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้มีการนำไปปฏิบัติ

4. ในด้านการบำรุงรักษาบุคลากรภายในกลุ่ม กลุ่มโรงเรียนควรจัดสวัสดิการพิเศษ ที่นอกเหนือจากสิทธิทางราชการ เช่น การจัดสวัสดิการเงินกู้ จัดสวัสดิการสงเคราะห์สุขภาพให้แกบุคลากร ตลอดจนการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูภายในกลุ่มโรงเรียนให้เหมาะสมกับสภาพของกลุ่มโรงเรียน

5. ควรจัดหางบประมาณเพื่อเพิ่มเติมจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรอย่างจำกัด โดยจัดทำเป็นโครงการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เป้าหมายและวิธีการดำเนินการที่แน่นอน ชัดเจน เพื่อขอความร่วมมือจากชุมชน บริษัท ห้างร้าน สมาคมผู้ปกครอง และครู หรือชมรมหรือสมาคมศิษย์เก่า

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ควรมีการศึกษาวิจัยการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษาต่าง ๆ เพื่อนำผลมาใช้เป็นแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนให้ได้มาตรฐานเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย